

Bomen om blij van te worden: de Tanzlinde van Peesten

Een ode aan de Tanzlinde van Peesten

Meestal kijk ik in mijn blog terug op wat me bezighoudt en wat actueel is rondom bomen, maar gezien de coronacrisis is dit allemaal zo relatief, dat ik moeite heb vast te stellen wat nú speelt in bomenland. Ik heb behoefte aan positivisme en wil me niet laten meeslepen door de aandacht voor de ziekte. Daarom ga ik nu in op de boom die de afgelopen jaren de meeste indruk op me heeft gemaakt, een boom die getuigt van culturele traditie en respect van de bevolking. Ik heb het hier over de ultieme ereklasse van vormbomen: de *Tanzlinde* van Peesten. Wat een voorrecht is het om die boom te kennen!

Auteur: Henry Kuppen

4 min. leestijd

ACHTERGROND

Tegenstrijdig

Mijn liefde voor vormbomen loopt als een rode draad door mijn hele bomencarrière. Sommigen zullen denken dat ik een liefde voor boomziektes heb, maar dat is nu net het station dat ik hier bewust ga passeren. Vormbomen zijn de ultieme uiting van hoe mensen de natuur naar hun hand kunnen zetten. Tegenstrijdig, hè? Want ik heb deze voorliefde ondanks het feit dat ik vaak kritisch ben over ons onvermogen om de natuur naar onze hand te zetten. Ik vind het indrukwekkend dat mensen generaties lang de kunst van het vormen en onderhouden van vormbomen aan elkaar overdragen.

Oorsprong

In Duitsland zijn nog tientallen Tanzlinden te vinden, die wat mij betreft tot de ereklasse van de vormbomen behoren. De Tanzlinden wijken af van de prieellinden in Nederland en de etagelinden in België. Tanzlinden zijn tot gebouwen gevormde bomen. In de Beierse plaats Neudrossenfeld is zelfs het erg fraaie Lindenbaum Museum te vinden. De takken van

Tanzlinden worden veelal in meerdere horizontale vlakken naar buiten geleid en groeien dan om een houten constructie heen. De oorsprong hiervan ligt in de voorchristelijke tijd, toen ze in het middelpunt van heidense boomverering stonden. In het dorp was de geleide lindeboom voor mensen de traditionele verzamelplaats. De bomen waren in heel Duitsland, de Elzas en Zwitserland te vinden.

Puberleeftijd

De Tanzlinde van Peesten is het summum onder de Tanzlinden. Deze boom is te vinden in het gehucht Peesten nabij Kasendorf, in het district Kulmbach in de deelstaat Beieren. Peesten heeft 260 inwoners. Zodra je het gehucht binnenkomt, zie je meteen de indrukwekkende excentrieke boom staan. Het is een grootbladige linde, *Tilia platyphyllos*. Ter plekke vermeldt een bord dat al in 1657 is beschreven dat op deze plaats tussen 1550 en 1600 een Tanzlinde is aangeplant. Na twee wereldoorlogen, met achterblijvend onderhoud en invloed van weersomstandigheden, werd het onooglijke restant van de voorganger in 1947

ACHTERGROND

van de zaal die je hier ziet! Een vloer met een oppervlakte van 87 m², omgeven door vier groene muren. Voor mensen die ruim wonen, klinkt een kamer van 9,5 bij 9,5 meter misschien klein, maar als je een boom binnenstapt, is dat indrukwekkend groot. In het midden steekt de stam door de eikenhouten vloer en ook hier is een bankje rondom de stam geplaatst. De gesteltakken lopen hier vrij sterk omhoog, steken door de open dakconstructie en vormen de bovenzijde van de kroon.

Lokale cultuur

De gebouwconstructie loopt vanaf de dansvloer naar boven en heeft elf vensteropeningen. Het dak wordt gevormd door balken die het kroontje vormgeven. Je kijkt door de open vensters naar het dorp, maar ook over het dal naar de wijde omgeving, en dat allemaal vanuit een boom! Rondom de vensters en de gehele constructie is het loof van de zomerlinde gegroeid. Met vele touwtjes en banden wordt de boom gedwongen zijn takken tegen de constructie te laten groeien. Slechts één klein hoekstukje is nog niet geheel volgroeid, maar verder is de boom prachtig gelijkmatig verdeeld over de groene wanden en het dak. Bij het regelmatig snoeien van de boom worden de dikste takken verwijderd. Het is zichtbaar dat de boom niet jaarlijks geknot of geschoren wordt. Alleen in de top is enige knotvorming zichtbaar vanwege de verhoogde groei in de top en de steile inplanthoek van de gesteltakken vanuit de danszaal. Zo zittend op het bankje laat ik de boom rustig op me inwerken. Ik ben onder de indruk: al generaties en eeuwen lang wordt op deze plek een boom in deze vorm onderhouden. De boom is een wezenlijk onderdeel van de lokale cultuur.

verwijderd. In 1950 werd een nieuwe boom aangeplant, maar die stierf helaas. In 1951 werd de huidige boom aangeplant en deze heeft zich inmiddels geweldig ontwikkeld. Op een foto uit 1956 is te zien dat destijds een boom met een behoorlijke omtrekmaat is aangeplant, circa 40-50 cm. De boom is tot een vierkant gebouw gevormd en nagenoeg de gehele definitieve vorm, inclusief het kroontje op het dak, is gevuld met takken en loof. Daarbij heeft de Tanzlinde inmiddels een indrukwekkende stamdoorsnede van ongeveer een meter bereikt. Dit is bijzonder voor deze relatief jonge boom; 70 jaar is voor bomen nog de puberleefijd. Ondanks de regelmatige snoei, waardoor de groei wordt beperkt, is een meter doorsnede best veel voor een linde. In 2001 is de houten constructie in de oude staat hersteld; daarbij is 30 m³ eikenhout verwerkt.

Dansvloer

Op maaiveldniveau is er om de stam een ronde bank geplaatst. Die bank staat er nog maar sinds 2019 en is geplaatst ter ere van het 725-jarig bestaan van Peesten. De lemige bodem is vrij van verharding en begroeiing en wordt veel door mensen betreden. Je hebt hier een fraai uitzicht over de omgeving. Er staan twaalf stenen zuilen op een verbrede voet, die de dansvloer ondersteunt die zich op ongeveer 300 cm hoogte bevindt. De gesteltakken in de eerste laag lopen onder de vloer door en zijn behoorlijk haaks vanaf de stam uitgeleid, wat resulteert in een achterblijvende diktegroei. De takken vormen geen dragend deel van de constructie. Eigenlijk is de boom geïntegreerd in het gebouw, waarbij de takken en het loof de decoratie van de buitenzijde vormen. Je bereikt de dansvloer via een historische stenen wenteltrap met 22 treden, die uit 1837 stamt. Dan betreed je de dansvloer en word je stil

Waanzinnige ervaring

Bij speciale gelegenheden worden er foto's gemaakt op de trap, bruiloften worden hier gevierd en elk jaar worden er bierfeesten gehouden. En dat allemaal in de boom – wat een waanzinnige ervaring. Welke ontwerper durft het aan om een dergelijk monument in een van onze moderne steden te realiseren? Succes gegarandeerd!

